

Rapport om personlig utrustning vid K4

Referenser

Pliktrådets förbandsbesök 28-10-2022

K4 synpunkter på rapporten

Sammanfattning

Efter Pliktrådets besök vid K4 kan vi konstatera att en av de största utmaningarna det nyinrättade förbundet har för att kunna bedriva en kvalitativ och säker utbildning är bristen på utrustning specifik för jägartjänst.

Jägarförbanden är särställda i organisationen sett till mängden materiel, typer av uppgifter och terrängen dessa uppgifter som ska lösas i. Den särställningen kräver hög kompetens hos den enskilde soldaten och det är K4:as uppgift att utbilda de inryckande värnpliktiga till högpresterande soldater som i slutändan ska krigsplaceras. Den materiel de värnpliktiga tilldelas är inte tillräcklig för att kunna bedriva en utbildning som sker på en verksamhetsäkert sätt. Efter samtal med förbands-, bataljons-, och skvadronsledning, försvarshälsan samt de värnpliktiga uppmärksammades ett antal mycket påtagliga brister.

Sveriges totalförsvarspliktiga kräver

att jägarförbanden får tillgång till kängor som är anpassade och användbara för jägartjänst.

att en del utvecklas ett nytt hjälmsystem för jägarna.

att en ny, lättare ryggsäck tas fram. Den skall vara anpassad till klimatet och finnas i olika varianter för att passa olika kroppstyper. Skall även vara justerbar buren.

att övrig personlig utrustning anpassas utifrån de särskilda förhållanden som gäller i norra Sverige och de särskilda krav som ställs på jägarsoldater.

Känga 90

Jägarsoldater bär personlig utrustning som överskrider de 25 kg som Känga 90 är anpassad för. Utöver det har kängan inget nämnvärt stöd i skaftet vilket leder till stora problem med stukningar och vrickningar av fotleder. Försvarshälsan på K4 gör allt vad de kan med extrasulor och erbjuder även i vissa fall en annan känga men i slutändan räcker det inte. Känga 90 är ett problem i hela Försvarsmakten men bristen görs extra tydlig på förband där man bär tyngre packning och går längre sträckor.

Utöver det så ser individers fötter väldigt olika ut, det bör finnas ett antal olika kängor för de värnpliktiga att välja mellan, så de kan få en som passar deras fot bra.

Det har skett en enorm utveckling på den civila marknaden sedan Känga 90 introducerades och det finns bättre alternativ att tillgå. Ju längre Försvarsmakten väljer att neka de värnpliktiga möjligheten att nyttja sådana kängor, desto fler värnpliktiga skadas och missar därmed delar av, eller tvingas avbryta, utbildningen.

Hjälm

I nuläget kräver jägarnas diverse uppgifter att de behöver ha fyra olika hjälmar med sig i fält, det är hjälm för; strid, klättring, scooter och alpint. Den totala vikten för personlig utrustning skulle kunna sänkas drastiskt om en hjälm som funkar i alla, eller några av avseendena, kunde tas fram. Att minska från fyra, till en eller två hjälmar, skulle utgöra en påtaglig förbättring.

Ryggsäckssystem¹²

När ryggsäcken är tom och torr väger den över fyra kilo. Miljön på K4 medför att ryggsäcken sällan är torr och definitivt inte tom. Eftersom jägarsoldater redan bär mycket utrustning spelar varje kilo roll. Ryggsäcken är därutöver dåligt anpassad till olika kroppstyper, vilket framförallt drabbar kortare personer i allmänhet och kvinnliga värnpliktiga i synnerhet. Och vidare går inte ryggsäcken att justeras buret. Därav kan en värnpliktig inte justera sin packning under marsch vilket ofta leder till snedfördelning av packningen. Kvaliteten på ryggsäcken är därtill bristande. Nu ineliggande kull värnpliktiga vittnar om remmar som spricker när det blir kallt. Pliktrådets besök ägde rum när det som kallast varit endast -12 grader. De värnpliktiga i Arvidsjaur har att vänta lägre kyla än så. Att kvalitetsbrister redan har visat sig bådär inte gott inför vintern.

Övrig materiel

Att jägarnas packningar och belastning är så tung beror till stor del på att ingen av deras övriga materiel är anpassad för den speciella tjänst de bedriver. En jägarsoldat måste bära en större mängd utrustning än andra soldater, men den materiel de får ut är densamma. Lättare, mindre, smidigare varianter av, åtminstone, delar av den personliga utrustningen skulle drastiskt sänka den totala vikten.

De maskeringsnät som används för att maskera våra små patrulltält är samma som används för att maskera stridsfordon, vikt 11kg (torra). När mekbataljonen förflyttar sig ligger dessa maskeringsnät i utrustningsfack på fordonen eller upplastade på lastbilar. Vid K4 sitter dem på en individs ryggsäck då de ej får delas på pga. av att de då inte räcker till att maskera fordonen.

Den speciella miljön i norra Sverige ställer högra krav på utrustningen. De värnpliktiga har påtalat att handskarna inte är varma och snabbt blir blöta. De får ut regnställ och enmanstält som läcker och den materiel som är i bomull blir blöt snabbt och är svår att torka utan eld.

Slutsatser

Pliktrådet konstaterar att materielen jägarna får ut utger en stor hälsorisk för de värnpliktiga. Den bilden bekräftades dessutom av förbandet, Försvvarshälsan och de värnpliktiga. Att inte agera när skadeantalen är såpass höga som de är nu, och egentligen alltid varit, är ansvarslost. Vi kan inte acceptera att plikta in människor till en tjänst vars utrustning kommer att skada dem. Sveriges värnpliktiga kräver ändamålsenlig utrustning för jägarsoldater. Försvvarsmakten bör utreda frågan och ta fram en handlingsplan för att åtgärda de problem som uppdagats vid Pliktrådets besök, och dessutom bekräftats av förbandet.

Försvvarsmakten bör redan känna till att det här är ett problem. Den totala vikten på utrustningen en jägarsoldat bär överstiger vad Försvvarsmaktens gemensamma belastningstrappa anser lämpligt att bära efter 11 månader. Det görs därför tydligt för oss i Pliktrådet att en minskning av den totala vikten som den enskilde jägarsoldaten bär är nödvändig. Pliktrådets förslag är att ta fram modernare, lättare och bättre anpassad utrustning så att de värnpliktiga har möjligheten att bära och nyttja materielen på ett säkert sätt.

Sven Blomberg
Ledamot

Pliktrådet